

ZARZĄDZENIE Nr 1554/2023
PREZYDENTA MIASTA ŁODZI
z dnia 05 lipca 2023 r.

w sprawie udzielania zamówień publicznych
z zastosowaniem klauzul społecznych i środowiskowych w Urzędzie Miasta Łodzi.

Na podstawie art. 30 ust. 1, art. 31 i art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i 572), art. 92 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 572 oraz z 2023 r. poz. 572) oraz art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. poz. 2022 r. poz. 1710, 1812, 1933 i 2185 oraz z 2023 r. poz. 412 i 825)

zarządzam, co następuje:

§ 1. W celu aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób wykluczonych, a także w trosce o poprawę jakości życia mieszkańców i stanu środowiska zalecam stosowanie w zamówieniach publicznych udzielanych przez Urząd Miasta Łodzi jako podmiotu wykonującego zadania Centralnego Zamawiającego klauzul społecznych oraz innych aspektów społecznych i środowiskowych, zgodnie z załącznikiem do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierzam kierownikom komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi.

§ 3. Traci moc zarządzenie Nr 6146/VIII/20 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia „Zaleceń w sprawie stosowania klauzul społecznych oraz innych aspektów społecznych i środowiskowych w zamówieniach publicznych w Urzędzie Miasta Łodzi”.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem wydania.

wz. PREZYDENTA MIASTA

Adam PUSTELNIK
Pierwszy Wiceprezydent Miasta

Zasady stosowania klauzul społecznych i środowiskowych w zamówieniach publicznych w Urzędzie Miasta Łodzi

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1. 1. Postanowienia niniejszego załącznika określają zalecenia dotyczące stosowania klauzul społecznych oraz innych aspektów społecznych i środowiskowych w procedurze udzielania zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane, do których mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, a przeprowadzanych zgodnie z Regulaminami udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miasta Łodzi.

2. Niniejsze zalecenia mogą mieć również zastosowanie w procedurze udzielania zamówień publicznych do których ustawy Prawo zamówień publicznych nie stosuje się.

3. Ilekroć w niniejszych Zasadach jest mowa o:

- 1) analizie potrzeb i wymagań – należy przez to rozumieć analizę, o której mowa w art. 83 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 pkt 4 ustawy;
- 2) aspektach społecznych i środowiskowych – należy przez to rozumieć całokształt uwarunkowań społecznych i środowiskowych, w tym klauzuli stosowanych w prawie zamówień publicznych;
- 3) cyklu życia – należy przez to rozumieć cykl życia w rozumieniu art. 7 pkt 2 ustawy;
- 4) efektywności energetycznej – należy przez to rozumieć stosunek uzyskanej wielkości efektu użytkowego danego obiektu, urządzenia technicznego lub instalacji tj. efektu uzyskanego w wyniku dostarczenia do niego energii, w szczególności wykonanie pracy mechanicznej, zapewnienie komfortu cieplnego lub oświetlenia, w typowych warunkach ich użytkowania lub eksploatacji, do ilości zużycia energii przez ten obiekt, urządzenie techniczne lub instalację, albo w wyniku wykonanej usługi niezbędnej do uzyskania tego efektu;
- 5) etykietce – należy przez to rozumieć etykietę, o której mowa w art. 104 ust. 1 i 2 ustawy;
- 6) klauzulach – należy przez to rozumieć klauzule społeczne, o których mowa w art. 94 ust. 1, art. 95 ust. 1, art. 96 ust. 1 i 2 oraz art. 361 ust. 1 ustawy;
- 7) projektowaniu dla wszystkich – należy przez to rozumieć projektowanie biorące pod uwagę różnorodność potrzeb ludzkich, uczestniczenie w życiu społecznym i równouprawienie, którego celem jest stworzenie wszystkim ludziom równych szans brania udziału we wszystkich dziedzinach życia, zapewnienia dostępności i przystosowania przedmiotu zamówienia dla każdej osoby z możliwością adaptacji do zmian jakie progresywnie następują u każdego człowieka;
- 8) rachunku kosztów cyklu życia – należy przez to rozumieć rachunek kosztów cyklu życia, o którym mowa w art. 245 ust. 2 i 3 ustawy;
- 9) społecznie odpowiedzialnych zamówieniach publicznych – należy przez to rozumieć zamówienia publiczne, w ramach, których bierze się pod uwagę, co najmniej jedną z następujących kwestii społecznych: możliwości zatrudnienia, godną pracę, zgodność z prawami społecznymi i z prawem do pracy, integrację społeczną (w tym także osób niepełnosprawnych), równość szans, dostępność, projektowanie dla wszystkich, uwzględnianie kryteriów zrównoważonego rozwoju, w tym kwestie etycznego handlu oraz szerszego dobrowolnego przestrzegania zasad społecznej odpowiedzialności

biznesu, z jednoczesnym uwzględnieniem zasad ujętych w Traktacie UE oraz w dyrektywach dotyczących zamówień publicznych;

- 10) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych;
- 11) zamówieniach na usługi społeczne – należy przez to rozumieć zamówienia na usługi społeczne i inne szczególne usługi, o których mowa w rozdziale 4 działu IV ustawy;
- 12) zielonych zamówieniach – należy przez to rozumieć proces, w ramach, którego zamawiający starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku.

4. Udzielenie zamówienia publicznego z zastosowaniem klauzul lub innych aspektów społecznych i środowiskowych nie zwalnia zamawiającego ze stosowania przepisów ustawy, aktów wykonawczych oraz Regulaminów, o których mowa w ust. 1.

5. Zamawiający może uwzględniać aspekty dotyczące ochrony środowiska oraz kwestie społeczne, realizując społecznie odpowiedzialne i zielone zamówienia publiczne w celu promowania zrównoważonego rozwoju, na poszczególnych etapach procesu udzielania zamówienia poprzez:

- 1) określenie i opis przedmiotu zamówienia;
- 2) warunki udziału w postępowaniu lub kryteria selekcji;
- 3) podstawy wykluczenia;
- 4) kryteria udzielenia zamówienia wraz z podaniem wagi tych kryteriów i sposobu oceny ofert;
- 5) badanie i ocenę ofert, w szczególności pod kątem rażąco niskiej ceny;
- 6) szczególne warunki realizacji zamówienia (istotne postanowienia umowy).

§ 2. 1. Przy sporządzaniu planu zamówień publicznych na każdy rok budżetowy kierownicy komórek organizacyjnych powinni dokonać analizy potrzeb i wymagań pod kątem możliwości zastosowania klauzul.

2. Przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia, komórka organizacyjna podejmuje decyzję o możliwości zastosowania klauzul i/lub innych aspektów społecznych i/lub środowiskowych, w oparciu o analizę potrzeb i wymagań. Rozpoznanie rynku jest działaniem niezbędnym dla celowego i oszczędnego realizowania wydatku związanego z udzielanym zamówieniem.

3. Zaleca się dokonywanie oceny możliwości zastosowania klauzul do zamówień określonych w § 1 ust. 2.

4. Zaleca się by zamawiający wykorzystywał różne narzędzia wspierania innowacji społecznych i środowiskowych w zamówieniach publicznych, m.in. poprzez:

- 1) stosowanie trybu partnerstwa innowacyjnego;
- 2) wybór oferty z najlepszą relacją jakości do ceny, w tym uwzględniającej społeczne i środowiskowe aspekty innowacyjne w ramach kryteriów oceny ofert;
- 3) wymaganie lub dopuszczanie składania ofert wariantowych jako odrębnej oferty lub z jednoczesnym złożeniem oferty podstawowej, z zastrzeżeniem spełniania przez tę ofertę, minimalnych wymagań określonych przez zamawiającego;
- 4) określenie w opisie przedmiotu zamówienia wymagań związanych z realizacją zamówienia obejmujących aspekty związane z innowacyjnością społeczną lub środowiskową;
- 5) zastosowanie wstępnych konsultacji rynkowych, o których mowa w art. 84 ustawy.

5. Skorzystanie przez zamawiającego z ustanowienia partnerstwa innowacyjnego powinno być poprzedzone analizą rynku, w celu stwierdzenia czy oczekiwania zamawiającego są dostępne na rynku lub czy istnieje potrzeba stworzenia nowego rozwiązania.

6. Szacowanie wartości zamówienia następuje z uwzględnieniem skutków zastosowania klauzul i/lub innych aspektów społecznych i/lub środowiskowych dla potrzeb realizacji danego zamówienia.

§ 3. 1. W przypadku podjęcia decyzji o wszczęciu postępowania o udzielenie zamówienia z zastosowaniem klauzul i/lub innych aspektów społecznych i/lub środowiskowych wniosek o przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego powinien zawierać stosowne wymagania stawiane wykonawcom, które powinny być związane z przedmiotem zamówienia oraz do niego proporcjonalne.

2. Wymagania, o których mowa w ust. 1 powinny być zawarte w ogłoszeniu o zamówieniu/zaproszeniu do negocjacji i/lub specyfikacji warunków zamówienia/opisie przedmiotu zamówienia, w zależności od zastosowanego trybu postępowania.

3. W przypadku zastosowania aspektów społecznych, w tym w szczególności klauzul i/lub aspektów środowiskowych zakres uprawnień zamawiającego powinien obejmować możliwość kontroli spełnienia przez wykonawcę wymagań związanych z realizacją zamówienia uzależnionych każdorazowo od warunków wykonania danego zamówienia oraz sankcji z tytułu ich niespełnienia ustalonych proporcjonalnie do zakresu wymagań.

4. Jeżeli zamówienie składa się z kilku części, to możliwość stosowania klauzul i/lub aspektów społecznych i/lub środowiskowych należy rozważyć niezależnie dla każdej części zamówienia.

§ 4. 1. Wzór umowy winien odpowiednio zawierać:

- 1) sformułowanie wymogu spełniania szczegółowych warunków określonych m.in. daną klauzulą i/lub aspektem społecznym i/lub środowiskowym;
- 2) określenie sposobu i form, w jakich zamawiający będzie kontrolował spełnianie ww. warunków;
- 3) określenie sankcji z tytułu niedotrzymania warunków określonych daną klauzulą umowną.

2. W przypadku umów zawieranych na okres:

- 1) dłuższy niż 12 miesięcy umowa zawiera postanowienia określające w szczególności zasady wprowadzania zmian wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy w związku ze wzrostem kosztów realizacji zamówienia, w przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 436 pkt 4 ustawy;
- 2) dłuższy niż 6 miesięcy umowa zawiera postanowienia dotyczące zasad wprowadzania zmian wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy w przypadku zmiany ceny materiałów lub kosztów związanych z realizacją zamówienia, o których mowa w art. 439 ust. 2 ustawy.

3. Klauzule umowne dotyczące aspektów środowiskowych mogą odnosić się m.in. do:

- 1) sposobu dostawy produktu m.in. poprzez wymaganie dostawy produktów w pojemnikach transportowych wielokrotnego użytku lub w opakowaniach zaopatrzonych odpowiednim oznakowaniem czy wymagania dostawy w ilościach hurtowych ograniczając tym samym negatywny wpływ transportu na środowisko;
- 2) terminu realizacji dostawy poprzez wymóg realizacji dostaw poza godzinami szczytu;
- 3) organizacji procesu dostawy m.in. poprzez wymóg odbioru przez dostawcę (oraz przetworzenia lub ponownego wykorzystania) wszelkiego rodzaju opakowań, które dostarczone zostały wraz z produktem;
- 4) zobowiązania wykonawcy np. do korzystania z dozowników, które zapewnią zużywanie właściwej ilości środków czyszczących;
- 5) wymogu niestosowania w procesie produkcji produktów toksycznych chemikaliów;
- 6) wymogu świadczenia usługi przy wykorzystaniu energooszczędnych urządzeń;
- 7) w przypadku robót budowlanych/usług wymogu minimalizacji powstawania odpadów lub efektywnego gospodarowania zasobami.

Rozdział 2

Zastrzeżenie klauzul określonych w art. 94 ust. 1 i art. 361 ustawy oraz specjalny reżim zamówień na usługi społeczne

§ 5. 1. Zamawiający może zastrzec, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy mający status zakładu pracy chronionej, spółdzielni socjalnej oraz inni wykonawcy, których głównym celem lub głównym celem działalności ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, jest społeczna i zawodowa integracja osób społecznie marginalizowanych, o których mowa w art. 94 ust. 1 ustawy.

2. Zastrzeżeniu, o którym mowa w ust. 1 może podlegać część lub całość zamówienia.

3. W przypadku wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie (konsorcjum) każdy z członków konsorcjum musi wykazać, że spełnia warunek dotyczący posiadania statusu zakładu pracy chronionej lub prowadzenia działalności, o której mowa w ust. 1.

4. Wykonawca nie może wykazać spełniania warunku zamówień zastrzeżonych poprzez powołanie się na zasoby innych podmiotów czy powierzenie wykonania części zamówienia podwykonawcy.

§ 6. W przypadku podjęcia przez zamawiającego decyzji, że o zamówienie publiczne mogą ubiegać się wykonawcy, o których mowa w § 5 ust. 1, zamawiający zobowiązany jest do:

- 1) określenia czy zastrzeżenie odnosi się do części czy całości zamówienia;
- 2) określenia procentowego wskaźnika zatrudnienia, o którym mowa w art. 94 ust. 1 ustawy;
- 3) wskazania dokumentów lub oświadczeń, których będzie wymagał od wykonawców:
 - a) oświadczenia własnego wykonawcy jako wstępnego dowodu potwierdzającego spełnianie warunku zamówień,
 - b) oświadczenia w formie Jednolitego Europejskiego Dokumentu Zamówienia (tzw. JEDZ),
 - c) innych niż wymienionych w lit. a i b oświadczeń lub dokumentów np.:
 - potwierdzających status wykonawcy jako zakładu pracy chronionej lub spółdzielni socjalnej lub dokumentów potwierdzających prowadzenie przez wykonawcę lub przez jego wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę, która będzie realizowała zamówienie, działalności, której głównym celem jest społeczna i zawodowa integracja osób społecznie marginalizowanych,
 - potwierdzających procentowy wskaźnik zatrudnienia osób należących do jednej lub więcej kategorii, o których mowa w art. 94 ust. 1 ustawy, zatrudnionych przez zakłady pracy chronionej, spółdzielni socjalnej lub wykonawcę lub jego wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę, która będzie realizowała zamówienie.

§ 7. We wzorze umowy zamawiający powinien:

- 1) zobowiązać wykonawcę do:
 - a) utrzymania zatrudnienia osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 ustawy na poziomie ustalonym zgodnie z art. 94 ust. 1 ustawy przez cały okres obowiązywania umowy,
 - b) przekazywania wraz z fakturą informacji o liczbie osób zatrudnionych w ogóle oraz liczbie zatrudnionych osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 ustawy lub np. przekazania informacji półrocznej przedkładanej przez zakłady pracy chronionej oraz zakłady aktywności zawodowej wojewodzie w trakcie realizacji zamówienia;
- 2) przewidzieć kary umowne w przypadku naruszenia postanowień umowy w zakresie nałożonych obowiązków, o których mowa w pkt 1 lit. a i b, które zostaną potrącone z wynagrodzenia należnego wykonawcy;
- 3) w przypadku powtarzających się naruszeń w zakresie obowiązków, o których mowa w pkt 1 zamawiający może przewidzieć prawo odstąpienia od umowy;

- 4) warunki określone w pkt 1-3 mogą być przewidziane także dla podwykonawców i podmiotów trzecich biorących udział w realizacji zamówienia, o ile w stosunku do tych podmiotów został wskazany warunek określony klauzulą zastrzeżoną wskazaną w § 5 ust. 1.

§ 8. 1. Zamawiający stosuje przepisy ustawy w procedurze udzielania zamówienia publicznego na usługi społeczne dla:

- 1) zamówień klasycznych, o wartości równej lub przekraczającej progi unijne - jeżeli wartość zamówienia wyrażona w złotych jest równa lub przekracza równowartość kwoty 750 000 euro, z uwzględnieniem zmian wynikających z niniejszego rozdziału;
- 2) zamówień klasycznych o wartości mniejszej niż progi unijne - jeżeli wartość zamówienia wyrażona w złotych jest mniejsza niż równowartość kwoty 750 000 euro, nie mniejsza jednak niż równowartość kwoty 130 000 złotych.

2. W przypadku, gdy wartość zamówienia na usługi społeczne jest mniejsza niż kwota określona w ust. 1 pkt 2 wówczas zamawiający ma możliwość udzielenia zamówienia zgodnie z określoną przez siebie procedurą.

3. Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia na wybrane usługi zdrowotne, społeczne oraz kulturalne objęte określonymi kodami CPV, o których mowa w art. 361 ust. 1 ustawy, mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) celem ich działalności jest realizacja zadań w zakresie użyteczności publicznej związanej ze świadczeniem tych usług oraz społeczna i zawodowa integracja osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 ustawy;
- 2) nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników;
- 3) struktura zarządzania nimi lub ich struktura własnościowa opiera się na współzarządzaniu w przypadku spółdzielni, akcjonariacie pracowniczym lub zasadach partycypacji pracowników, co wykonawca określa w swoim statucie;
- 4) w ciągu ostatnich 3 lat poprzedzających dzień wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia na usługi społeczne i inne szczególne usługi nie udzielono im zamówienia na podstawie tego przepisu przez tego samego zamawiającego.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 3, umowa w sprawie zamówienia publicznego nie może zostać zawarta na okres dłuższy niż 3 lata.

5. Zamawiający może żądać stosownych oświadczeń i dokumentów potwierdzających spełnianie przesłanek, o których mowa w ust. 3 pkt 1-3, w tym m.in. statutu, umowy spółki lub innego dokumentu stanowiącego danego podmiotu.

6. W przypadku wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie (konsorcjum) każdy z członków konsorcjum musi wykazać, że spełnia warunki określone w ust. 3.

7. Wykonawca nie może wykazać spełniania warunku, o którym mowa w ust. 3 poprzez powołanie się na zasoby innych podmiotów czy powierzenie wykonania części zamówienia podwykonawcy

Rozdział 3

Wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, o którym mowa w art. 95 pkt 1 ustawy

§ 9. 1. Zamawiający w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, o którym mowa w § 1 ust. 1, którego przedmiotem są usługi lub roboty budowlane zobowiązany jest do wyspecyfikowania wszelkich czynności, które mają charakter stosunku pracy, w rozumieniu art. 22 § 1 Kodeksu pracy.

2. Zamawiający nie może przerzucić na wykonawcę obowiązku wskazania rodzaju czynności, o których mowa w ust. 1.

3. Zamawiający w opisie przedmiotu zamówienia określa wymagania zatrudnienia przez wykonawcę lub podwykonawcę na podstawie stosunku pracy osób wykonujących wskazane przez zamawiającego czynności w zakresie realizacji zamówienia.

4. Dopuszczalne jest w przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 3 zatrudnienie na podstawie umowy o pracę tymczasową na podstawie ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1110).

5. Zamawiający nie może wymagać zatrudnienia na podstawie stosunku pracy wszystkich osób realizujących zamówienie na usługi czy roboty budowlane, w sytuacji, gdy nie jest to uzasadnione charakterem tego stosunku, tzn. brak jest cech konstytutywnych stosunku pracy.

6. Zamawiający, co do zasady, nie wskazuje czynności wykonywanych na podstawie stosunku pracy z podziałem na wykonawców i podwykonawców, jak również nie określa warunków i sposobu wykonywania pracy dotyczących w szczególności: wymaganej liczby osób do realizacji zamówienia, wymiaru czasu pracy osób wykonujących dane czynności czy ustalenia pracy zmianowej.

§ 10. 1. W przypadku gdy zamawiający przewiduje wymagania, o których mowa w § 9 ust. 3 wskazuje w opisie przedmiotu zamówienia oraz we wzorze umowy:

- 1) rodzaj czynności związanych z realizacją zamówienia, których dotyczą wymagania zatrudnienia na podstawie stosunku pracy przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących czynności w trakcie realizacji zamówienia;
- 2) sposób weryfikacji zatrudnienia osób wykonujących czynności, o których mowa w pkt 1;
- 3) uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę lub podwykonawcę wymagań związanych z zatrudnianiem tych osób oraz sankcji z tytułu niespełniania tych wymagań;
- 4) zamawiający może wymagać od wykonawców lub podwykonawców:
 - a) oświadczenia o zatrudnieniu na podstawie stosunku pracy osób wykonujących wskazane czynności; oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informację o rodzaju czynności, ilości osób je wykonujących i wymiarze etatu,
 - b) poświadczoną za zgodność z oryginałem odpowiednio przez wykonawcę lub podwykonawcę kopię umowy/umów o pracę osób wykonujących w trakcie realizacji zamówienia czynności, których dotyczy ww. oświadczenie wykonawcy lub podwykonawcy (wraz z dokumentem regulującym zakres obowiązków, jeżeli został sporządzony), kopia umowy/umów powinna zostać zanonimizowana w sposób zapewniający ochronę danych osobowych pracowników, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1,¹ z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781) tj. w szczególności bez imion, nazwisk, adresów, nr PESEL pracowników; informacje takie jak: data zawarcia umowy, rodzaj umowy o pracę i wymiar etatu powinny być możliwe do zidentyfikowania,
 - c) zaświadczenie właściwego oddziału ZUS, potwierdzające opłacanie przez wykonawcę lub podwykonawcę składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne z tytułu zatrudnienia na podstawie stosunku pracy za ostatni okres rozliczeniowy,

¹zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz w Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35.

d) poświadczoną za zgodność z oryginałem odpowiednio przez wykonawcę lub podwykonawcę kopię dowodu potwierdzającego zgłoszenie pracownika przez pracodawcę do ubezpieczeń, zanonimizowaną w sposób zapewniający ochronę danych osobowych pracowników, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) oraz ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

2. W trakcie realizacji zamówienia zamawiający uprawniony jest do wykonywania czynności kontrolnych wobec wykonawcy odnośnie spełniania przez wykonawcę lub podwykonawcę wymogu, o którym mowa w § 9 ust. 3. Zamawiający uprawniony jest w szczególności do:

- 1) żądania oświadczeń i dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 4 w zakresie potwierdzenia spełniania wymogów zatrudnienia na podstawie stosunku pracy i dokonywania ich oceny;
- 2) żądania wyjaśnień w przypadku wątpliwości w zakresie potwierdzenia spełniania ww. wymogów;
- 3) przeprowadzania kontroli na miejscu wykonywania świadczenia.

§ 11. 1. W trakcie realizacji zamówienia na każde wezwanie zamawiającego w wyznaczonym w tym wezwaniu terminie wykonawca powinien przedłożyć zamawiającemu określone w dokumentach zamówienia dowody w celu potwierdzenia spełnienia wymogu, o którym mowa w § 9 ust. 3. Niezłożenie przez wykonawcę w wyznaczonym przez zamawiającego terminie żądanych przez zamawiającego dowodów powinno być traktowane jako niespełnienie przez wykonawcę lub podwykonawcę niniejszego wymogu.

2. W przypadku uzasadnionych wątpliwości co do przestrzegania prawa pracy przez wykonawcę lub podwykonawcę, zamawiający może zwrócić się o przeprowadzenie kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy.

§ 12. We wzorze umowy zamawiający powinien przewidzieć:

- 1) w części dotyczącej zobowiązań wykonawcy, że;
 - a) zobowiązuje się on do zatrudnienia na podstawie stosunku pracy osób wykonujących czynności wskazane przez zamawiającego oraz do realizacji zamówienia przy udziale podwykonawców spełniających wymóg określony w § 9 ust. 3,
 - b) zobowiązuje się do określonego przez zamawiającego sposobu dokumentowania zatrudnienia ww. osób z zachowaniem przepisów o ochronie danych osobowych i przedstawiania stosownych dowodów na każde wezwanie zamawiającego w terminie przez niego określonym,
 - c) umożliwi zamawiającemu przeprowadzenie przedmiotowej kontroli na miejscu wykonywania przedmiotu zamówienia;
- 2) w części zawierającej kary umowne, że w przypadku naruszenia postanowień dotyczących obowiązków wykonawcy, o których mowa w pkt 1 będzie on zobowiązany do zapłacenia zamawiającemu kary umownej, która zostanie potrącona z należności;
- 3) w przypadku powtarzających się naruszeń w zakresie obowiązków, o których mowa w pkt 1 zamawiający może przewidzieć prawo odstąpienia od umowy.

Rozdział 4

Klauzula zatrudnieniowa, o której mowa w art. 96 ust. 1 ustawy

§ 13. 1. Zamawiający może określić w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia inne niż określone w art. 95 ust. 1 ustawy wymagania związane z realizacją

zamówienia, które mogą obejmować aspekty gospodarcze, środowiskowe, społeczne, związane z innowacyjnością, zatrudnieniem lub zachowaniem poufnego charakteru informacji przekazanych wykonawcy w toku realizacji zamówienia.

2. Wymagania, o których mowa w ust. 1, mogą dotyczyć w szczególności:

- 1) zastosowania określonych środków zarządzania środowiskowego;
- 2) zatrudnienia:
 - a) bezrobotnych,
 - b) osób poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonujących innej pracy zarobkowej,
 - c) osób usamodzielnianych,
 - d) młodocianych,
 - e) osób niepełnosprawnych
 - f) innych osób niż określone w lit. a–e, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 2241) lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

3. Zamawiający dopuszcza wszystkie formy zatrudnienia osób, o których mowa w ust. 1 chyba, że znajduje zastosowanie § 9 ust. 1.

4. Wymagania w zakresie stosowania klauzul społecznych odnoszą się do zatrudniania przez wykonawcę określonych grup pracowników przy realizacji danego zamówienia, a nie jedynie u niego zatrudnionych.

5. Warunek, o którym mowa w ust. 1 może realizować wykonawca samodzielnie, w ramach konsorcjum albo przez podwykonawcę.

§ 14. W przypadku gdy zamawiający przewiduje wymagania, o których mowa w § 13 ust. 1, wskazuje w opisie przedmiotu zamówienia:

- 1) liczbę osób, o których mowa w § 13 ust. 1, status tych osób z uwzględnieniem przepisów prawa oraz okres wymaganego zatrudnienia tych osób;
- 2) uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę lub podwykonawcę wymagań, o których mowa w § 13 ust. 1 oraz sankcje z tytułu niespełniania tych wymagań.

§ 15. Zamawiający może określić wymiar czasu pracy osób, o których mowa w § 13 ust. 1 adekwatny do realizacji przedmiotu zamówienia, stąd też wymaganie zatrudnienia osób w pełnym wymiarze czasu pracy nie powinno mieć charakteru obligatoryjnego.

§ 16. Zamawiający, określając wymagania o charakterze zatrudnieniowym, powinien każdorazowo odwoływać się do właściwych przepisów państw Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

§ 17. We wzorze umowy zamawiający powinien przewidzieć:

- 1) w części dotyczącej zobowiązań wykonawcy, że:
 - a) zobowiązuje się on do utrzymania zatrudnienia liczby osób o określonym statusie wskazanych w ofercie przez cały okres obowiązywania umowy,
 - b) zobowiązuje się on do przekazywania wraz z fakturą zamawiającemu informacji o liczbie osób zatrudnionych w ogóle oraz liczbie zatrudnionych z zastosowaniem klauzul;
- 2) w części zawierającej kary umowne, że w przypadku naruszenia postanowień dotyczących obowiązków wykonawcy, o których mowa w pkt 1 będzie on zobowiązany do zapłacenia zamawiającemu kary umownej, która zostanie potrącona z należności;
- 3) w przypadku powtarzających się naruszeń w zakresie obowiązków, o których mowa w pkt 1 zamawiający może przewidzieć prawo odstąpienia od umowy.

Rozdział 5

Opis przedmiotu zamówienia uwzględniający aspekty społeczne i środowiskowe

§ 18. Zamawiający opisuje przedmiot zamówienia publicznego, zgodnie z wymaganiami, określonymi w art. 99-103 ustawy, z uwzględnieniem możliwości stosowania art. 104 ustawy.

§ 19. Opis przedmiotu zamówienia określa wymagane cechy zamówienia, które mogą odnosić się do procesu lub metody produkcji, realizacji lub do konkretnego procesu innego etapu cyklu życia zamówienia. Opis przedmiotu zamówienia powinien m.in. umożliwiać realizację zasady zrównoważonego rozwoju.

§ 20. Opis przedmiotu zamówienia powinien określać potrzeby ochrony środowiska zgodnie z odrębnymi przepisami. Zaleca się, aby wymagania dotyczące wpływu zamówienia na środowisko były opisywane np. poprzez charakterystykę energetyczną przedmiotu zamówienia, maksymalny poziom emisji zanieczyszczeń i odpadów oraz zasady postępowania z odpadami w toku realizacji zamówienia i po jego zakończeniu.

§ 21. Opis przedmiotu zamówienia może w szczególności odwoływać się do poziomów oddziaływania na środowisko i klimat, wydajności, bezpieczeństwa, poziomów jakości, procesów i metod produkcji na każdym etapie cyklu życia dostawy, usługi lub obiektu budowlanego, metod i technik budowy, określonych zasad dotyczących projektowania, oznakowania (społecznego lub ekologicznego), opakowań czy wymagań przedstawienia instrukcji użytkowania produktów.

§ 22. 1. Opis przedmiotu zamówienia dla zamówień o cechach społecznych i środowiskowych, zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy.

2. Jeżeli dana etykieta, która spełnia warunki określone w art. 104 ust. 1 ustawy, określa również wymagania niezwiązane z przedmiotem zamówienia, zamawiający nie może żądać tej etykiety. W takim przypadku zamawiający może opisać przedmiot zamówienia przez odesłanie do tych wymagań etykiety lub, w razie potrzeby, do tych jej części, które są związane z przedmiotem zamówienia i są odpowiednie dla określenia cech zamawianych robót budowlanych, dostaw lub usług.

3. Jeżeli zamawiający nie wymaga, aby przedmiot zamówienia spełniał wszystkie kryteria określonej etykiety, zobowiązany jest do wskazania poszczególnych wymagań.

4. Odwołania do określonej etykiety nie powinny skutkować ograniczeniem innowacji.

§ 23. Do określenia cech środowiskowych zamawiający może stosować przykładowe etykiety ekologiczne: Ecolabel, Energy Star, LED, TCO, Znak ekologiczny EKO BIO, FSC Forest Stewardship Council, PEFC, BREEAM. Przykładem społecznych etykiet, które mogą mieć zastosowanie przy określaniu i opisie przedmiotu zamówienia jest m.in. Fair Trade - Fairtrade International, Fair for Life, GOTS, WFTO, Fair Stone.

§ 24. Do określenia efektywności energetycznej urządzeń biurowych takich jak komputery, wyświetlacze, urządzenia do przetwarzania obrazu, zasilacze awaryjne oraz serwery komputerowe zaleca się stosowanie kryteriów efektywności energetycznej co najmniej równoważnym tym określonym w specyfikacjach Energy Star.

§ 25. W celu maksymalizacji efektu środowiskowego adekwatnie do przedmiotu zamówienia zaleca się, aby opis przedmiotu zamówienia uwzględniał wymogi dotyczące

materiałów, procesów i metod produkcji lub świadczenia usług czy sposobu realizowania dostaw, nawet jeżeli nie stanowią istotnego elementu przedmiotu zamówienia.

§ 26. Opis przedmiotu zamówienia dla robót budowlanych powinien odnosić się do wymagań dotyczących higieny, zdrowia i środowiska, bezpieczeństwa użytkowania i dostępności obiektów, ochrony przed hałasem, oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych, warunków użytkowych zgodnie z przeznaczeniem obiektu, w szczególności w zakresie zaopatrzenia w wodę i energię elektryczną oraz, odpowiednio do potrzeb, w energię cieplną i paliwa, przy założeniu efektywnego wykorzystania tych czynników oraz usuwania ścieków, wody opadowej i odpadów zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakresie.

§ 27. 1. W przypadku zamówień przeznaczonych do użytku osób fizycznych, w tym pracowników zamawiającego, opis przedmiotu zamówienia sporządza się, z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, chyba że nie jest to uzasadnione charakterem przedmiotu zamówienia.

2. W zamówieniach na roboty budowlane, wymagania, o których mowa w ust. 1 powinny zostać uwzględnione w dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych albo w programie funkcjonalno-użytkowym.

§ 28. W zamówieniach związanych z zaspakajaniem potrzeb odbiorców robót budowlanych, dostaw lub usług, zamawiający może uwzględnić na przykład wymagania dotyczące zapewnienia cech ergonomicznych produktu.

§ 29. W opisie przedmiotu zamówienia do określenia społecznych warunków realizacji zamówienia zamawiający może zastosować klauzulę prozatrudnieniową, o której mowa w § 13 oraz przewidzieć wymagania, o których mowa w § 9.

§ 30. Zamawiający, oprócz klauzul wskazanych w § 9 i § 13, może sformułować także inne wymagania odnoszące się do aspektów społecznych, takie jak np. wymóg minimalnego wynagrodzenie za pracę, wymóg szkoleń związanych z przedmiotem zamówienia dla osób realizujących zamówienia publiczne lub zastosowanie elastycznego czasu pracy.

§ 31. Zamawiający może określić inne środowiskowe i społeczne warunki realizacji zamówienia, np. dotyczące organizowania wydarzeń publicznych tj. konferencji, spotkań, festiwali, wystaw w sposób zrównoważony, w tym m.in. poprzez:

- 1) zobowiązanie wykonawcy do dostawy sprzętu i innych materiałów dla celów wydarzenia poza godzinami szczytu;
- 2) wymóg realizacji przedmiotu dostawy w pojemnikach transportowych wielokrotnego użytku, w przypadku cateringu można wymagać zastawy cateringowej wielokrotnego użytku;
- 3) wymaganie zagospodarowania odpadów powstałych w wyniku realizacji umowy zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie;
- 4) sposób aranżacji przestrzeni wystawowej m.in. z wykorzystaniem materiałów z recyklingu (np. palet) czy wykorzystaniem elementów drewnianych opatrzonych certyfikatem FSC lub równoważnym oraz zapewnienie dostępności dla osób niepełnosprawnych;
- 5) dostarczenie materiałów promocyjnych czy szkoleniowych z uwzględnieniem warunków środowiskowych np. wykorzystanie papieru: z domieszką makulatury, niebielonego chlorem, z certyfikatem FSC lub równoważnym (np. w plakatach) czy wykorzystanie drewna z certyfikatem FSC lub równoważnym (np. w ołówkach);
- 6) preferowanie elektronicznego obiegu dokumentów;

7) organizację danego wydarzenia w sposób zapewniający transparentność komunikacji oraz promocję zrównoważonego rozwoju.

§ 32. Opis przedmiotu zamówienia dla robót budowlanych z zastosowaniem aspektów środowiskowych powinien odnosić się do racjonalnego użytkowania energii, izolacyjności cieplnej przegród zewnętrznych budynku, systemów ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji i przygotowania ciepłej wody, wbudowanego oświetlenia tj. tych wszystkich cech, które mają wpływ na poziom zużycia energii w budynku, a także przewidywać rozwiązania chroniące przed uciążliwościami np. w zakresie ochrony przed hałasem i drganiami.

§ 33. W nowych budynkach oraz poddawanych przebudowie lub poprawie efektywności energetycznej (np. termomodernizacji), zaleca się korzystanie z energii wytworzonej w odnawialnych źródłach, a także technologii o optymalnej charakterystyce energetycznej.

§ 34. Wymagania zamawiającego mogą odnosić się do:

- 1) charakterystyki energetycznej budynku zapewniającej wyższą efektywność energetyczną np. poprzez określenie wartości współczynników U/EK/EP;
- 2) wykorzystania w określonym zakresie energii z odnawialnych źródeł (OZE) poprzez zastosowanie np. kolektorów słonecznych, kotłów na biomasę, pomp ciepła, użycie ogniw fotowoltaicznych oraz zastosowanie kogeneracji;
- 3) wprowadzenia urządzeń oszczędnego użytkowania wody;
- 4) wprowadzenia energooszczędnego oświetlenia budynku (źródła światła, oprawy, automatyka);
- 5) obniżenia zużycia energii na cele ogrzewania, wentylacji i ciepłej wody oraz obniżenie emisji CO₂ co najmniej o określony w warunkach technicznych procent w stosunku do stanu istniejącego przed modernizacją;
- 6) wykonania badań powykonawczych sprawdzających prawidłowość wykonania izolacji termicznych w przegrodach zewnętrznych – np. metodą termowizji.

§ 35. Zamawiający w opisie przedmiotu zamówienia i we wzorze umowy powinien przewidzieć, że realizowanie robót budowlanych powinno odbywać się w sposób zapewniający warunki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia osób przebywających na terenie budowy.

§ 36. W celu uzyskania bardziej efektywnych rozwiązań, również z punktu widzenia ograniczonego wpływu na środowisko, zaleca się uwzględnianie w opisie przedmiotu zamówienia wymagań wydajnościowych i funkcjonalnych. Wymagania takie mogą stanowić środek sprzyjający innowacjom w zamówieniach publicznych.

§ 37. Zamawiający może żądać, aby wykonawca przedstawił certyfikat lub sprawozdanie, zgodnie z warunkami określonymi w art. 105 ustawy.

§ 38. Zamawiający może wymagać, aby w trakcie realizacji zamówienia stosowane były systemy lub normy zarządzania środowiskowego (np. system zarządzania środowiskowego i audytu EMAS lub normy ISO 14001).

§ 39. W celu potwierdzenia, że oferowane roboty budowlane, dostawy lub usługi odpowiadają wymaganym cechom zamawiający może żądać przedmiotowych środków dowodowych opisanych w art. 104-106 ustawy.

§ 40. W celu potwierdzenia efektywności energetycznej, o której mowa w § 24, zamawiający może żądać oznakowania Energy Star, a w przypadku, gdy wykonawca nie posiada takiego oznakowania, raportu z testów pomiaru efektywności energetycznej

oferowanych urządzeń biurowych albo innego dokumentu weryfikującego poziomy efektywności energetycznej programu Energy Star z poziomami oferowanych urządzeń.

§ 41. W celu potwierdzenia spełnienia wymagań, o których mowa w § 38 wykonawca składa właściwe dokumenty, a w przypadku ich braku inne dokumenty potwierdzające stosowanie równoważnych środków zarządzania środowiskowego np. opis wdrożonych środków zarządzania środowiskowego, gwarantujących równoważny z wymaganym poziom ochrony środowiska.

Rozdział 6

Warunki udziału w postępowaniu o charakterze społecznym i środowiskowym

§ 42. Zamawiający określa wymogi dotyczące warunków udziału w postępowaniu odnoszących się do aspektów społecznych i/lub środowiskowych tylko wówczas, gdy odpowiadają one potrzebom zamawiającego o charakterze społecznym i/lub środowiskowym.

§ 43. W odniesieniu do zdolności technicznej lub zawodowej, zamawiający może określić warunki dotyczące niezbędnego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia, potencjału technicznego wykonawcy lub osób skierowanych przez wykonawcę do realizacji zamówienia, umożliwiające realizację zamówienia na odpowiednim poziomie jakości. W szczególności zamawiający może wymagać, aby wykonawcy spełniali wymagania odpowiednich norm zarządzania jakością, w tym w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz systemów lub norm zarządzania środowiskowego, wskazanych przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentach zamówienia.

§ 44. Zamawiający zgodnie z § 42 i 43 może zastrzec, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wykonawcy, którzy spełniają warunki udziału w postępowaniu dotyczące:

- 1) kompetencji lub uprawnień do prowadzenia określonej działalności zawodowej, o ile wynika to z odrębnych przepisów tj. m.in. koncesji, zezwoleń, licencji;
- 2) zdolności technicznej lub zawodowej przykładowo określone jako:
 - a) wymagania związane z posiadaniem przez wykonawcę doświadczenia w realizacji podobnych do przedmiotu zamówienia usług, dostaw lub robót budowlanych poprzez wymagania określonej liczby i wartości zrealizowanych/realizowanych zamówień odpowiadających rodzajowo przedmiotowi zamówienia, np. projektowanie budynków z zastosowaniem rozwiązań ekologicznych (takich jak budownictwo pasywne, o niskim zużyciu energii) lub rozwiązań ergonomicznych, realizacji usług dotyczących np. wykonania audytu energetycznego dla termomodernizacji budynku, świadczenia usług szkoleniowych w zakresie przedmiotu zamówienia czy organizowania wydarzeń (np. konferencji, wystaw, festiwali) w sposób zrównoważony,
 - b) wymagania stawiane osobom biorącym udział w wykonywaniu zamówienia w zakresie wykształcenia, doświadczenia i kwalifikacji zawodowych niezbędnych do wykonania zamówienia publicznego m.in. poprzez sformułowanie żądania wykazania przez wykonawcę, iż dysponuje lub będzie dysponować osobą/osobami:
 - z wykształceniem kierunkowym (np. w zakresie ochrony środowiska, biologii, ogrodnictwa, psychologii lub pedagogiki) lub odpowiednio przeszkolonych (np. w zakresie treningów umiejętności społecznych),
 - o szczególnych kompetencjach zawodowych (np. pracownika socjalnego, pedagoga, psychologa, pielęgniarki, terapeuty zajęciowego),
 - o odpowiednim stażu zawodowym (np. w placówkach oświatowych, szpitalu psychiatrycznym itp.),
 - z doświadczeniem w zakresie nadzoru lub kierowania robotami budowlanymi obiektów budowlanych dla potrzeb osób niepełnosprawnych (np. polegających

- na montażu urządzeń dźwigowych dla osób niepełnosprawnych – windy osobowe, platformy) lub w zakresie przedsięwzięć termomodernizacyjnych,
- c) wymóg wykazania przez wykonawcę systemów zarządzania łańcuchem dostaw i śledzenia łańcucha dostaw, które będzie mógł zastosować w celu wykonania zamówienia publicznego,
 - d) wymóg wykazania przez wykonawcę środków zarządzania środowiskowego, które będzie mógł zastosować w celu wykonania zamówienia publicznego, co umożliwi identyfikację aspektów środowiskowych.

§ 45. Zamawiający na potwierdzenie spełniania warunków udziału w postępowaniu określonych w § 44 może żądać stosownych oświadczeń oraz wykazów i innych dokumentów opisanych w art. 104-106 ustawy.

Rozdział 7

Podstawy wykluczenia wykonawców o charakterze społecznym i środowiskowym

§ 46. Z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zamawiający, zgodnie z art. 108 ust. 1 pkt 1- 3 ustawy, wyklucza wykonawców:

- 1) handlu ludźmi (art. 189a Kodeksu karnego), powierzenia wykonywania pracy małoletniemu cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1745), o którym mowa w art. 9 ust. 1 i 3 lub art. 10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) wobec których wydano prawomocny wyrok sądu lub ostateczną decyzję administracyjną o zaleganiu z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne.

§ 47. Z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zamawiający może, zgodnie z art. 109 ust. 1 pkt 1-2 ustawy, wykluczyć wykonawców:

- 1) który naruszył obowiązki dotyczące płatności podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne;
- 2) który naruszył obowiązki w dziedzinie ochrony środowiska, prawa socjalnego lub prawa pracy:
 - a) będącego osobą fizyczną skazanego prawomocnie za przestępstwo przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego lub za przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, o którym mowa w rozdziale XXVIII Kodeksu karnego, lub za odpowiedni czyn zabroniony określony w przepisach prawa obcego,
 - b) będącego osobą fizyczną prawomocnie skazanego za wykroczenie przeciwko prawom pracownika lub wykroczenie przeciwko środowisku, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny,
 - c) wobec którego wydano ostateczną decyzję administracyjną o naruszeniu obowiązków wynikających z prawa ochrony środowiska, prawa pracy lub przepisów o zabezpieczeniu społecznym, jeżeli wymierzono tą decyzją karę pieniężną;

§ 48. Wykluczenie wykonawcy następuje w przypadkach, o których mowa w § 46 i 47 przy zachowaniu terminów określonych w art. 111 pkt 1 i 2 ustawy z uwzględnieniem warunków wskazanych w art. 110 ust. 2 i 3 ustawy.

§ 49. Zamawiający, w przypadku określonym w § 46, wskazuje podstawy wykluczenia wykonawcy w ogłoszeniu o zamówieniu/zaproszeniu do negocjacji i/lub w specyfikacji warunków zamówienia w zależności od zastosowanego trybu postępowania.

§ 50. W przypadku wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie brak podstaw do wykluczenia, o których mowa w § 46 i 47 winien wykazać każdy z nich w stosownych oświadczeniach lub składając właściwe dokumenty zgodnie z wymaganiami zamawiającego.

§ 51. Zamawiający może żądać od podwykonawców stosownych oświadczeń oraz dokumentów potwierdzających brak podstaw do wykluczenia, o ile domagał się złożenia takich oświadczeń i dokumentów od wykonawców.

§ 52. Wykonawca, który powołuje się na zasoby innych podmiotów powinien wykazać brak podstaw do wykluczenia, o których mowa w § 46 i 47 dotyczących tych podmiotów zamieszczając stosowną informację o tych podmiotach w oświadczeniu i przedstawiając stosowne dokumenty wymagane przez zamawiającego na potwierdzenie braku istnienia wobec nich podstaw do wykluczenia.

§ 53. Jeżeli zamawiający nie żądał od wykonawców w postępowaniu przedłożenia określonych dokumentów w celu potwierdzenia braku podstaw do wykluczenia, obowiązek ich przedłożenia nie dotyczy także podmiotu trzeciego oraz podwykonawcy. Ocena czy w stosunku do podmiotu trzeciego udostępniającego swój potencjał lub podwykonawcy realizują się przesłanki wykluczenia, o których mowa w § 46 i 47 powinna przebiegać w oparciu o takie same zasady, jakie dotyczą wykonawcy.

Rozdział 8

Kryteria oceny ofert o charakterze społecznym i środowiskowym

§ 54. 1. Zamawiający wybiera ofertę najkorzystniejszą na podstawie kryteriów oceny ofert określonych w dokumentach zamówienia.

2. Najkorzystniejsza oferta może zostać wybrana na podstawie:

- 1) kryteriów jakościowych oraz ceny lub kosztu;
- 2) ceny lub kosztu.

3. Kryteriami oceny ofert, zgodnie art. 242 ustawy z uwzględnieniem art. 241 ust. 2 ustawy są w szczególności kryteria odnoszące się do:

- 1) jakości, w tym do parametrów technicznych, właściwości estetycznych i funkcjonalnych takich jak dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników;
- 2) aspektów społecznych, w tym integracji zawodowej i społecznej osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 ustawy;
- 3) aspektów środowiskowych, w tym efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia;
- 4) aspektów innowacyjnych;
- 5) organizacji, kwalifikacji zawodowych i doświadczenia osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą one mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia;
- 6) serwisu posprzedażnego, pomocy technicznej, warunków dostawy takich jak termin, sposób lub czas dostawy, oraz okresu realizacji.

§ 55. W przypadku zamówień na usługi społeczne, o których mowa w § 8 ust. 1 zamawiający wybiera najkorzystniejszą ofertę, która przedstawia najkorzystniejszy bilans ceny lub kosztu i innych kryteriów, w szczególności jakości i zrównoważonego charakteru usług społecznych, ciągłości lub dostępności danej usługi lub kryterium stopnia uwzględnienia szczególnych potrzeb użytkownika usługi.

§ 56. 1. W przypadku szacowania kosztów w oparciu o rachunek kosztów cyklu życia, w dokumentach zamówienia określa się dane, które mają przedstawić wykonawcy, oraz metodę, którą zastosuje zamawiający do oszacowania kosztów cyklu życia na podstawie tych danych.

2. Metoda szacowania kosztów przypisywanych ekologicznym efektom zewnętrznym musi spełniać łącznie warunki określone w art. 245 ust. 5 ustawy, z zastrzeżeniem art. 245 ust. 6 ustawy.

§ 57. W przypadku zastosowania kryterium ceny lub kosztu cyklu życia zamawiający może określić podkryteria kosztowe dla konkretnego produktu, usługi lub roboty budowlanej i ustalić długość cyklu życia, dla którego wydatki będą badane. Długość cyklu życia powinna być co najmniej równa okresowi gwarancji, na przykład przy zakupie drukujących urządzeń wielofunkcyjnych na koszt cyklu życia składa się koszt zakupu materiałów eksploatacyjnych, energochłonności oraz koszt obowiązkowych przeglądów i konserwacji w okresie gwarancji, a także utylizacji.

§ 58. Rozszerzona analiza kosztów cyklu życia winna uwzględniać zmiany wartości pieniądza, czyli dyskontowanie. Rachunek dyskonta wykorzystywany jest w liczeniu bieżącej wartości netto przyszłych przepływów pieniądza (NPV), służącej do oceny rentowności inwestycji. NPV uwzględnia bowiem koszt i oszczędności w całym okresie użytkowania, a także stopy dyskonta i wartość pieniądza w czasie. Analogiczny rachunek może zostać zastosowany w metodologii kosztów cyklu życia.

§ 59. Środowiskowe i społeczne kryteria oceny ofert muszą odnosić się do przedmiotu zamówienia i nie mogą dotyczyć właściwości wykonawcy, a w szczególności jego wiarygodności ekonomicznej, technicznej lub finansowej.

§ 60. Zamawiający nie może w kryterium oceny ofert wymagać od wykonawcy, by prowadził określoną politykę środowiskową lub politykę społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

§ 61. Zamawiający jako kryterium dostępności dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników, o którym mowa w § 54 ust. 3 pkt 2 może np. określić minimalne wymagania w zakresie dostępności do serwisu internetowego, ponad wymagane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2247).

§ 62. W ramach społecznych kryteriów oceny ofert zamawiający może również odnieść się do funkcjonalności przedmiotu zamówienia przypisując odpowiednią wagę za cechy ergonomiczne (użytkowe) przedmiotu zamówienia. Funkcjonalność może dotyczyć sposobu działania urządzenia, posiadania określonych funkcji czy niezbędnych cech użytkowych. Kryterium funkcjonalności powinno być w szczególności stosowane w przypadku składania ofert wariantowych.

§ 63. Społeczne kryteria oceny ofert odnoszące się do integracji społecznej i zawodowej osób wskazanych w art. 94 ust. 1 ustawy muszą dotyczyć osób faktycznie zaangażowanych w wykonywanie przedmiotu zamówienia.

§ 64. Środowiskowe kryterium oceny ofert, o którym mowa w § 54 ust. 3 pkt 3 i 4 może odwoływać się do poszczególnych ekowskaźników obrazujących jakościowy i ilościowy wpływ produktu na środowisko. Podstawowe wskaźniki obejmują: energochłonność, materiałochłonność, wodochłonność, ściekogenność, odpadogenność,

pyłogenność, gazogenność. Doprecyzowanie kryteriów środowiskowych oceny ofert wymaga odwołania się do norm technicznych, jakościowych lub zbioru wskaźników najlepszych dostępnych technik. Proponowane kryteria: kryterium niskiej emisji, kryterium niskiego poziomu odpadów, kryterium energooszczędności, kryterium surowców odnawialnych i z odzysku oraz surowców i materiałów alternatywnych.

§ 65. Środowiskowe kryterium oceny ofert w zamówieniach na roboty budowlane może dotyczyć stosowania wyrobów o minimalnym zapotrzebowaniu energii do ich wytworzenia i ewentualnej utylizacji, albo produktów podlegających recyklingowi lub biodegradowalnych. Zaleca się wykorzystanie standardu pasywnego w kryterium energooszczędności budynków lub zastosowanie wymagań charakterystyki energetycznej określonych dla budynków o niskim zużyciu energii.

§ 66. Środowiskowe kryterium oceny ofert - kryterium efektywności energetycznej w zamówieniach na dostawy lub usługi może dotyczyć wymagań efektywności energetycznej, nie niższych niż określonych w specyfikacjach Energy Star.

§ 67. Środowiskowe kryterium oceny ofert na materiały dostarczone w ramach przedmiotu zamówienia może dotyczyć np. wykorzystania papieru z domieszką makulatury, niebielonego chlorem, z certyfikatem FSC lub równoważnym czy wykorzystania drewna z certyfikatem FSC lub równoważnym.

§ 68. Środowiskowe kryterium oceny ofert na zakup opon do pojazdów służbowych może dotyczyć efektywności paliwowej oraz zewnętrznego hałasu toczenia.

Rozdział 9

Elementy społeczne i środowiskowe przy badaniu i ocenie ofert pod kątem rażąco niskiej ceny lub kosztu

§ 69. 1. Zamawiający żąda od wykonawców złożenia wyjaśnień, w przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 224 ust.1 - 5 ustawy.

2. Kosztami pracy jest w szczególności suma wynagrodzeń (brutto) i pozostałych wydatków, w tym także składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, poniesionych przez pracodawcę w celu pozyskania, utrzymania, przekwalifikowania i doskonalenia kadr.

§ 70. Jeżeli kryterium oceny ofert jest koszt, a nie cena oferty, zamawiający uprawniony jest do żądania wyjaśnień dotyczących elementów związanych z cyklem życia produktu.

§ 71. Wykonawca nie może uzasadniać niskich kosztów pracy zamiarem ubiegania się o pomoc publiczną, o której mowa w art. 224 ust. 3 pkt 5 ustawy. Pomoc publiczna powinna zostać wykonawcy faktycznie udzielona.

§ 72. Jeżeli wykonawca zatrudnia osoby niepełnosprawne i otrzymuje dofinansowanie do wynagrodzenia tych osób na podstawie przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zamawiający zobowiązany jest do ustalenia, czy wykazane osoby niepełnosprawne będą skierowane do realizacji przedmiotowego zamówienia.

§ 73. Postanowienia zawarte w § 69 ust. 1 i § 70-72 stosuje się odpowiednio do podwykonawcy.

§ 74. Ciężar dowodu w zakresie wykazania, że cena lub koszt nie są rażąco niskie spoczywa na wykonawcy.